

ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ТА ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Махнуша С.М., к.е.н., доц., **Зарубіна В.В.**, студент

Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Останнім часом все більшої уваги привертає до себе проблема сталого розвитку економіки та суспільства. Ця ідея набуває все більшої популярності у світлі необхідності гармонізації існування людства та функціонування глобальної економіки. Перехід до сталого розвитку вимагає змін в суспільній свідомості, нової системи цінностей, нової етичної системи. Враховуючи особливості сьогодення і тенденції глобалізації громадського життя, можна стверджувати, що потрібна ідеологія, яка б брала до уваги сучасні особливості переходу до ліберально-ринкової економіки і входження в міжнародні структури. Дослідженню процесів сталого розвитку присвячені наукові праці таких іноземних та вітчизняних вчених як Р. Блінк, З.В. Герасимчук, Н.В. Гребенюк, С.І. Дорогунцов, Г. Кларк, Л.Г. Мельник, В.С. Міщенко, А.Г. Тихонов, В.П. Феденко, А. Філіпченко, Л. Шостак та ін.

Сталий розвиток виражає достатньо просту ідею: досягнення гармонії між людьми і між суспільствами та природою, розв'язання протиріч (між природою і суспільством, між екологією і економікою, між розвинутими країнами і тими, що розвиваються, між багатими і бідними, між теперішніми та майбутніми поколіннями тощо). Взаємозв'язок та баланс економічних, соціальних, екологічних, інституційних та інноваційно-технологічних компонентів з метою максимізації добробуту людини без ускладнення можливостей для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби визначаються сучасними науковцями як «сталий розвиток».

Ідеї та принципи, концепція і стратегія сталого розвитку викладені в рішеннях конференції ООН з охорони навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Для переходу на шлях до сталого розвитку кожна держава має розробляти власну програму дій з урахуванням власних, існуючих в даний період тенденцій у соціальній, економічній та екологічній сфері.

Проблеми сталого розвитку є особливо важливими для України, яка на даний час знаходиться на стадії перехідного суспільства та переживає глибоку еколого-економічну кризу.

Актуальність проблем, що виникли в теперішній час, визначається рядом причин, до основних з яких можна віднести:

- порушення екологічної рівноваги природного середовища внаслідок надмірного антропогенного навантаження на біосферу;

- зростання числа техногенних аварій і катастроф при взаємодії людини зі складними технічними системами;

- соціально-політична напруженість у суспільстві.

В Україні продовжує зберігатись екстенсивний тип розвитку економіки, що веде до нераціонального використання природних ресурсів і деградації середовища існування людей, характерні глибинні диспропорції загальнодержавних і регіональних економічних інтересів, невідповідність між розміщенням природно-ресурсного та соціально-економічного потенціалу, зростаюча науково-технічна і технологічна відсталість.

Для успішної реалізації ідей та вирішення проблем сталого розвитку в Україні необхідно наступне:

- використання нових інформаційних технологій для обміну інформацією з питань сталого розвитку, для створення баз даних і моделювання локальних соціально-економічних та екологічних систем;

- зміна пріоритетів при розробці економічної, промислової, енергетичної, сільськогосподарської політики. Необхідно реформувати податкову систему, підтримувати розвиток малого бізнесу, залучати внутрішні та зовнішні інвестиції;

- вдосконалення нормативної бази. Необхідно створити відповідні нормативно-правові умови для сталого розвитку;

- формування ефективної зовнішньої політики (особливо щодо імпорту/експорту). В даний час український ринок заповнили імпортовані товари, хоча багато з них можуть бути замінені товарами набагато кращої якості українського виробника;

- розвиток місцевого самоврядування.

Україна може забезпечити сталий розвиток винятково шляхом ефективного використання усіх видів ресурсів, структурно-технологічної реструктуризації виробництва, використання творчого потенціалу всіх членів суспільства для розвитку і процвітання держави.

Ідея сталого розвитку стосується не лише сучасності: вона адресована як поколінням, які живуть зараз, так і майбутнім. Це ідеологія рівноправності всіх поколінь і всіх людей кожного покоління, справедливості в просторі і в часі, ефективного використання потенційних можливостей, збалансованості суспільного розвитку і збереження природи.

Отже, сталий розвиток узагальнює в собі процес виживання і відновлення генофонду нації, активізацію ролі кожної окремої людини в суспільстві, забезпечення її прав, збереження природного середовища, формування умов для відновлення біосфери і її локальних екосистем, орієнтацію на зниження рівня антропогенного впливу на навколишнє середовище і гармонізацію розвитку людини і природи.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 140-142.